

Od wartości materialnych znacznie wyżej stawiam wartości duchowe

Krystyna Feldman – wybitna aktorka teatralna i filmowa, łączniczka Armii Krajowej w czasie drugiej wojny światowej, laureatka wielu polskich i zagranicznych nagród i odznaczeń, od lat 70. XX związana z poznańskimi teatrami Polskim i Nowym.

Krystyna Feldman

Krystyna Feldman urodziła się 1 marca 1916 r. we Lwowie. Była córką śpiewaczki operowej Katarzyny Feldman i aktora Ferdynanda Feldmana, który zmarł niedługo po narodzinach córki. Matka po 10 latach wdowieństwa wyszła za mąż za Emila Mayera, pułkownika armii austriackiej. Wczesne dzieciństwo Krystyna Feldman spędziła w Krakowie, potem wraz z rodziną zamieszkała w Zakopanem, gdzie uczęszczała do gimnazjum. W wieku 14 lat rozpoczęła naukę w Szkole Handlowej. Wcześniej od swoich rówieśników zdała maturę i rozpoczęła studia w warszawskim Państwowym Instytucie Sztuki Teatralnej, w którym w 1937 r. zdała eksternistyczny egzamin aktorski. W tym samym roku debiutowała w Teatrze Miejskim we Lwowie rolą chłopca w bajce „Kwiat paproci” w reżyserii Janusza Warneckiego. W teatrze tym występowała do 1939 r. W czasie wojny była łączniczką Armii Krajowej. Ponadto w latach 1939–41 prowadziła Teatr Robotniczy w Zimnej Wodzie, a w latach

1944–45 była aktorką Polskiego Teatru Dramatycznego we Lwowie. W latach 1945–46 pracowała w Teatrze Śląskim im. S. Wyspiańskiego w Katowicach. W latach 1946–47 występowała w Teatrze Ziemi Opolskiej w Opolu, a w latach 1947–48 w Teatrze Miejskim w Jeleniej Górze, dokąd wyjechała razem ze swoim partnerem życiowym Stanisławem Brylińskim – starszym od niej o 30 lat aktorem i reżyserem, który zmarł w 1953 r. na zapalenie opon mózgowych. W latach 1948–50 Krystyna Feldman występowała w Teatrze Polskim w Szczecinie, w latach 1950–52 i 1953–63 w Teatrze Nowym w Łodzi, a w latach 1952–53 i 1963–68 w Teatrze Powszechnym w Łodzi. Przez kolejne cztery lata była aktorką Teatru Ludowego w Nowej Hucie. W latach 1972–75 występowała w teatrach dramatycznych (Teatr Polski i Teatr Współczesny) w Szczecinie. W latach 1975–76 grała w Teatrze im. Jana Kochanowskiego w Opolu. Od 1976 r. była aktorką Teatru Polskiego (1976–83), a od 1983 r. Teatru Nowego w Poznaniu. W latach 1982–88 pełniła funkcję opiekuna artystycznego w poznańskim Teatrze Puls. Od 1980 r. działała w „Solidarności”. Współpracowała również ze środowiskiem oo. Dominikanów. W salce teatralnej na terenie ich klasztoru założyła Teatr Seminaryjny, w którym aktorami byli klerycy. Działała także w Towarzystwie Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich. Krystyna Feldman zmarła 24 stycznia 2007 r. w Poznaniu. Została pochowana w Alei Zasłużonych na poznańskim Miłostowie. W wrześniu 2007 r. niewielka poznańska uliczka na Jeżycach, za Teatrem Nowym, przyjęła nazwę „Zaułku Krystyny Feldman”.

Jako aktorka filmowa Krystyna Feldman wcielała się w bardzo różnorodne postacie, mistrzowsko odtwarzała epizodyczne role bohaterów ekscentrycznych, rodzajowych i dziwaczych. Debiutowała w 1953 r. rolą dewotki w „Celulozie” Jerzego Kawalerowicza, a przekonujące odtworzenie postaci przyczyniło się do kolejnych angaży w tej roli, m.in. w

takich filmach, jak: „Kalosze szczęścia” Antoniego Bohdziewicza (1958), „Awantura o Basię” Marii Kaniewskiej (1959), „Piekło i Niebo” Stanisława Różewicza (1966), „Czerwone i Żółte” Stanisława Lenartowicza (1969). Ze względu na poczucie humoru i młodzieńczy temperament bardzo często występowała w komediach, m.in. takich jak: „Kryptonim Nektar” Leona Jeannota (1963), „Święta wojna” Juliana Dziedziny (1965), „Sublokator” Janusza Majewskiego (1966), „Dzięcioł” Jerzego Gruzy (1970).

Tablica pamiątkowa w miejscu zamieszkania aktorki

W pełni dla filmu Krystyna Feldman została odkryta jednak dopiero w latach 80. XX w. Ciekawe role zagrała wówczas u Radosława Piwowarskiego w „Janie Serce” (1981), „Yesterday” (1984) oraz „Pociągu do Hollywood” (1987). W latach 90. występowała w filmach Andrzeja Barańskiego „Nad rzeką której nie ma” (1991), „Dwóch księżyczach” (1993), „Horrorze w Wesołych Bagniskach” (1995). W najważniejszą, wielokrotnie nagrodzoną, rolę wcieliła się dopiero w 2004 r. w filmie Krzysztofa Krauzego „Mój Nikifor”. Rola malarza prymitywisty nie była jej pierwszą rolą męską. Poza debiutem teatralnym mężczyznę zagrała także w „Poemacie pedagogicznym” wg Antona Makarenki, „Domu otwartym” Michała Bałuckiego i „Przemianie” wg Franza Kafki. Pozostałe ważniejsze filmy z udziałem Krystyny Feldman to m.in.: „Król Maciuś I” Wandy Jakubowskiej (1957), „Wspólny pokój” Wojciecha J. Hasa (1960), „Nafta” Stanisława Lenartowicza (1961), „Godzina pąsowej róży” Haliny Bielińskiej (1963), „Yokmok” Stanisława Możdżeńskiego (1963), „Przerwany lot” Leonarda Buczkowskiego (1964), „Lalka” Wojciecha J. Hasa (1968), „Samotność we dwoje” Stanisława Różewicza (1968), „Abel twój brat” Janusza Nasfetera (1970), „Kłopotliwy gość” Jerzego Ziarnika (1971), „Palace Hotel” Ewy Kruk (1977), „Zabicie ciotki” Grzegorza Królikiewicza (1984), „Pogrzeb kartofla” Jana Jakuba Koloskiego (1990), „Śmierć dzieciorka” Wojciecha Nowaka (1990), „Człowiek Z...” Konrada Szolajskiego (1993), „Łagodna” Mariusza Trelińskiego (1995), „Złoto dezertów” Janusza Majewskiego (1998), „To ja, złodziej” Jacka Bromskiego (2000), „Stara Baśń” Jerzego Hoffmana (2004), „Ubu Król” Piotra Szulкина (2003), „Dublerzy” Marcina Ziębińskiego (2005).

W serialu telewizyjnym po raz pierwszy zagrała w 1965 r. Wystąpiła wówczas w filmie „Kapitan Sowa na tropie” Stanisława Barei. W 1968 r. wystąpiła w „Otello z M-2” Juliana Dziedziny, a w 1974 r. w filmie „Sędziowie. Tragedya” Konrada Swinarskiego. Największą popularność przyniosła jej rola babki Rozalii w serialu „Świat według Kiepskich” Okiła Khamidowa. Pozostałe seriale, w których wystąpiła, to m.in.: „Klub profesora Tutki” Andrzeja Kondratiuka (1968), „Stawka większa niż życie” Janusza Morgensterna (1968), „Czterdziestolatek” Jerzego Gruzy (1976), „Na kłopoty... Bednarski” Pawła Pitery (1986), „Rzeka kłamstwa” Jana Łomnickiego (1987), „Mistrz i Małgorzata” Macieja Wojtyski (1988), „Panny i wdowy” Janusza Zaorskiego (1991), „Złotopolscy” (1998–99), „Ogniem i mieczem” Jerzego Hoffmana (2000), „Garderoba damska” Andrzeja Kotkowskiego (2001), „Na dobre i na złe” (2002), „Plebania” (2003).

Aktorka zagrała też kilkanaście razy w spektaklach teatru telewizji. Wystąpiła m.in. w „Jesiennej nudzie” Jerzego Antczaka (1962), „Pułapce z mahoni” Czesława Staszewskiego (1973), „Małej przechadzce pana Lovedaya” Stanisława Zajączkowskiego (1976), „Cathlen, córka Houlihana” Andrzeja Maja (1979), „Wysockim” (1984), „Słoni” (1987) i „Pensjonacie Paryż” (1988) Izabelli Cywińskiej, „Siedmiu piętrach” Andrzeja Barańskiego (1994), „Tośce” Andrzeja Maleszki (1994), „Ciemno” Janusza Majewskiego (1995), „Buni” Olgi Lipińskiej (1997), „Czarach motyla” Jerzego Krysiaka (1997), „Innych rozkoszach” Rudolfa Zioly (1998).

Krystyna Feldman pełniła również funkcję asystenta reżysera. Współpracowała z

Jadwigą Chojną, Stanisławem Brylińskim, Bohdanem Korzeniewskim, Kazimierzem Dejmkiem. Jako samodzielny reżyser debiutowała w 1960 r. przedstawieniem „Księżycowy Pantofelek” Wandy Żółkiewskiej w Teatrze 7.15 w Łodzi.

Krystyna Feldman za swoją działalność odebrała wiele nagród. W 1949 r. otrzymała nagrodę aktorską za rolę Szurika w „Bajce” Michaiła Swietłowa na 1. Festiwalu Sztuk Rosyjskich i Radzieckich w Warszawie. W 1955 r. została odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi, a w 1966 r. – Odznaką Honorową Miasta Łodzi i odznaką „Zasłużony Działacz Kultury”, którą przyznano jej także w 1974 r. W 1975 r. uhonorowano ją nagrodą „Bursztynowego Pierścienia” dla najpopularniejszej aktorki. W 1988 r. za rolę Lali w sztuce „Naręczony Beaty” w Teatrze Nowym w Poznaniu otrzymała nagrodę na 28. Kaliskich Spotkaniach Teatralnych. W 1992 r. otrzymała nagrodę „Biały Bez”, a pięć lat później – „Złoty Wawrzyn Grzymały”. W 2001 r. uhonorowano ją Polską Nagrodą Filmową „Orzeł” w kategorii najlepsza drugoplanowa rola kobieca w 2000 r. oraz nagrodą honorową „Jańcio Wodnik” przyznaną za całokształt twórczości na Ogólnopolskim Festiwalu Sztuki Filmowej „Prowincjonalia 2001” we Wrześni. Największą liczbę nagród przyniosła jej rola Nikifora w filmie „Mój Nikifor” Krzysztofa Krauzego. W 2004 r. za rolę tę otrzymała nagrodę na Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni; w 2005 r. – Polską Nagrodę Filmową „Orzeł”, nagrodę na Ogólnopolskim Festiwalu Sztuki Filmowej „Prowincjonalia 2005”, „Złotą Kaczkę” za 2004 r., „Kryształowy Glob” na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Karlovych Varach, Grand Prix na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym „Stożary” w Kijowie, nagrody na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Valladolid i Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Manili (dla najlepszej aktorki); w 2006 r. – nagrody na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Pune (Indie), 7. Międzynarodowym Festiwalu Filmów Autorskich w Rabacie (Maroko), Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Zimbabwie oraz Nagrodę Specjalną na 3. Europejskim Festiwalu Filmowym „Integracja i Ja” w Koszalinie. Ponadto w 2005 r. została odznaczona Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, „Super Wiktorem 2004” i Wielką Pieczęcią Miasta Poznania. W 2007 r. przyznano jej Order Uśmiechu.

Opracowano na podstawie:

- Dominika Kaszuba, Krystyna Feldman, w: Onet.pl. Film. Aktorzy Serialowi, na: <http://film.onet.pl/osoby/katalog/aktorzy-serialowi/krystyna-feldman,13909,biografia.html>
- Halina Olczak-Moraczewska, Krystyna Feldman, na: http://www.culture.pl/pl/culture/artykuly/os_feldman_krystyna (aktualizacja: Monika Mokrzycka-Pokora)
- Krystyna Feldman, w: Internetowa baza filmu polskiego, na: <http://filmpolski.pl/fp/index.php/117261>
- Krystyna Feldman. Biografia twórcy w: Wirtualna Polska. Film. Ludzie kina na: http://film.wp.pl/id,611,name,Krystyna-Feldman,osoba_biografia.html
- Waldemar Wilk, Krystyna Feldman, w: Słownik Biograficzny Ziemi Jeleniogórskiej, na: http://jbc.jelenia-gora.pl/Content/794/feldman+_krystyna.html

Zdjęcia: http://pl.wikipedia.org/wiki/Krystyna_Feldman

POZNAŃ

opracowanie:
Oddział Statystyki, Analiz i Sprawozdań
Wydziału Rozwoju Miasta
Urzędu Miasta Poznania